

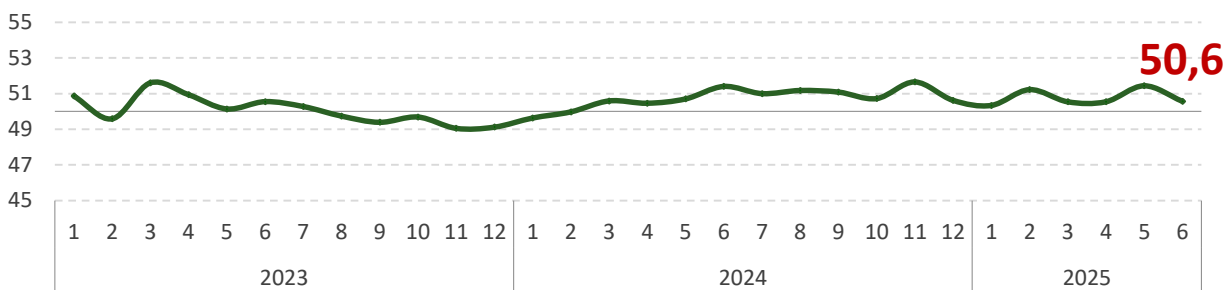
ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ БАНКІ

Іскерлік белсенділік индексі

2025 Маусым

2025 жылдың маусым айында іскерлік белсенділік баяулады, бірақ көрсеткіш оң аймақта қалды.

1-график. Іскерлік белсенділік индексінің (ИБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш мәні 50-ден жоғары болса – оң өзгерісті, төмен болса – кері өзгерісті білдіреді. Индекс мәні 50-ден қаншалықты алшақ (жоғары немесе төмен бағытта) болса, көрсеткіштің өсу қарқыны (артуы немесе кемуі) соғұрлым жоғары болады.

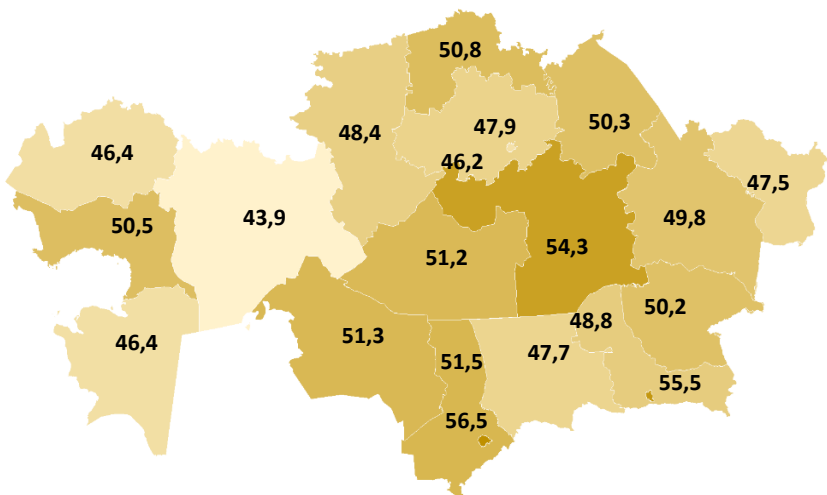
Іскерлік белсенділік индексі 2025 жылғы маусымда 50,6 құрады (мамырда – 51,4).

Белсенділік өндіріс, қызмет көрсету және сауда салаларында сақталғаны байқалды, бұл салаларда көрсеткіштер, тиісінше **51,7**, **51,2** және **51,4**-ті құрап (мамырда – 53,5, 51,1 және 52,4), оң аймақта қалды. Құрылыс пен тау-кен өндіру өнеркәсібінде іскерлік белсенділік төмендеу аймағында қалды. Құрылыста индекс **44,7** құрады (мамырда – 49,6). Тау-кен өндіру өнеркәсібінде төмендеу үрдісі айтарлықтай байқалған жоқ – мамырдағы 48,9-дан маусымда **48,1**-ге түсті.

2-график. Маусым айындағы өңірлер бойынша ІБИ

10 өңірде іскерлік белсенділік жақсарып, 10 өңірде нашарлады.

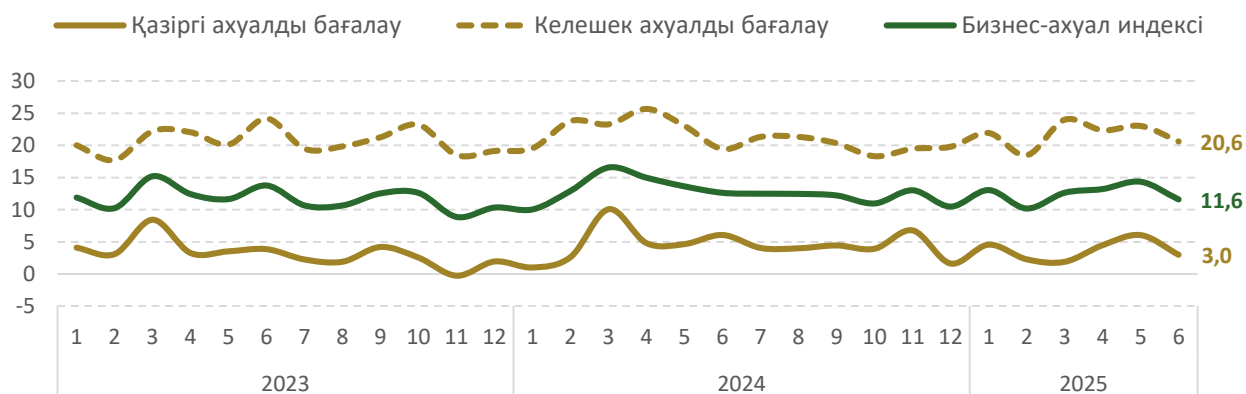
Индекстің ең жоғарғы мәні Шымкент қаласында (56,5), ең төменгі мәні Ақтөбе облысында (43,9) тіркелді.

Бизнес-ахуал индексі

Кәсіпорындардың бағалауы бойынша, маусым айында бизнес жүргізудегі ағымдағы шарттар бұрынғыға қарағанда қолайсыздау болып тұр. Келешек шарттарға қатысты оптимизм де аздап төмендеді, соның салдарынан бизнес-ахуал индексі 11,6-ға дейін төмендеді.

3-график. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Қазіргі және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады. Ол – бизнес-ахуалдың өзгерісіне қатысты сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекс мәні 0-ден жоғары болса – ахуалдың жақсарғанын, төмен болса – нашарлағанын білдіреді.

Кәсіпорындардың бағалауы бойынша, олардың өніміне/қызметіне сұраныстың өсу қарқыны баяулау үрдісін жалғастырып келеді.

Ең жоғары сұраныс өндірісте байқалды. Қызмет көрсету секторында сұраныс біршама төмендеді.

Респонденттер инфрақұрылымның өзгеруіне біршама оң баға беріп отыр, ал қаржыға/несиеге қолжетімділікті бейтарап бағалады. Қалған факторларға (бизнесті қорғау мәселелері, салық жүктемесі) теріс баға берілді, алайда, салық жүктемесін бағалау көрсеткіші жалпы теріс болып қалғанымен, аздап жақсарды.

4-график. Секторлардағы сұраныстың өзгеру динамикасы (ЖТ)*

* Сұранысты бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады. Ол – сұраныстың өзгерісіне қатысты сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекс мәні 0-ден жоғары болса – ахуалдың жақсарғанын, төмен болса – нашарлағанын білдіреді.

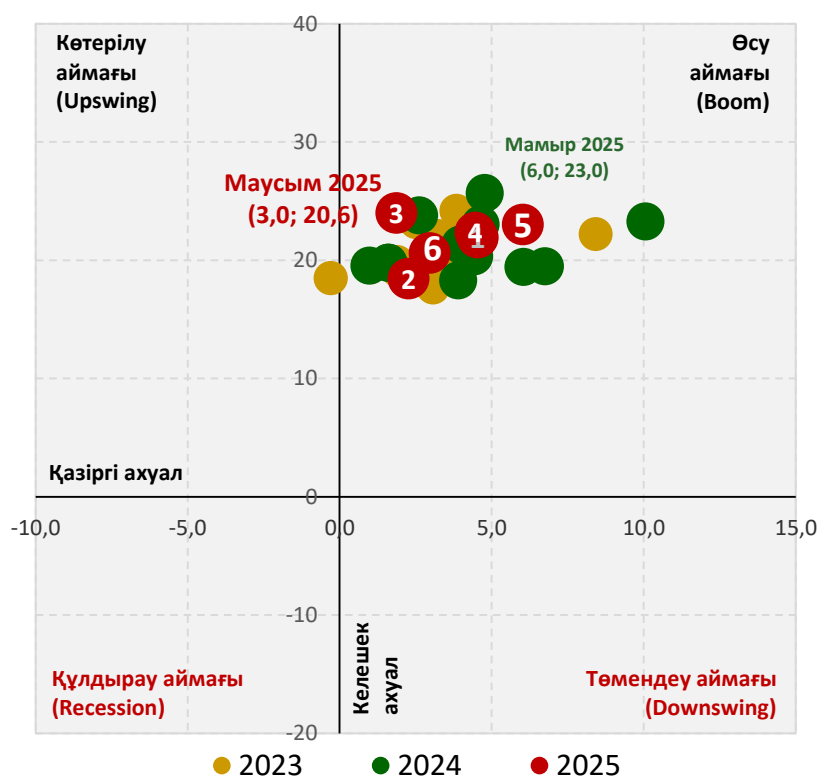
5-график. Бизнес-цикл «сағаты»

2025 жылдың маусым айында бизнес-цикл «сағатының» көрсеткіші өсу аймағында қалды.

Қазіргі бизнес-ахуалды бағалау көрсеткіші 3,0-ге дейін төмендеді.

Алдағы 6 ай бойынша келешек бизнес-ахуал бағасы 20,6 болды.

**Бизнес-цикл «сағаты» берілген уақытта экономиканың циклдің қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін қазіргі ахуалды (Х осі бойынша) және келешек ахуалды (Ү осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.*

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындар арасында ай сайын жүргізілетін сауалнама нәтижесіне сай дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлы-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімі сияқты кәсіпорындар көрсеткішінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексін есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады. Ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлес қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексін (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес осы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлесі арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: «жақсарды», «өзгерген жоқ» және «нашарлады». Жауаптардың үлесі салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл «сағаты» – бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі). Олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса – экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса – онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және жалпы қосылған құнды (ЖҚҚ) нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (сұрыптау туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.